

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ КОНФЕРЕНЦІЇ
7 ЄВРОПЕЙСЬКО – УКРАЇНСЬКИЙ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ДЕНЬ

ОРГАНІЗАТОР:

СПІВОРГАНІЗАТОР:

MARKETING&PR HUB
consulting group

Звернення директора:

2016 рік для України був непростим, все ще триває конфлікт на сході України, національна валюта переживає не найкращі часи, проте найважливіше те – що Україна робить свої перші кроки в реформуванні енергетичного сектору та наближенні законодавства до європейських стандартів.

Дуже багато подій відбувалось в 2016 році, багато було зроблено, але так і не доведено поки що до завершення. Чимало законопроектів було розроблено та обговорено з громадськістю, відбулося багато конференцій та круглих столів, відкритих засідань ВРУ та робочих груп при різних органах державної влади.

Вже вкотре питання енергетичної незалежності та енергетичної ефективності є пріоритетними питаннями розвитку України. Та ще залишається чимало стереотипів, які Україна має зламати для створення позитивного бізнес-клімату та залучення інвестицій в енергетичний сектор, який наразі має величезні потенційні можливості для розвитку перш за все проектів з відновлювальної енергетики та енергоефективності.

Тож повертаючись до щорічної конференції 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня, я разом з Радою Директорів обрала найгарячішу та неочікувану тему.

Енергодень зібрав велику кількість основних гравців в енергетичному секторі, теми кожної панельної дискусії були добре висвітлені, як модераторами так і спікерами. Багато питань до модераторів та учасників секцій виникало, як протягом дискусій так і після них, кожен зміг використати Енергодень як комунікативну платформу для обговорення бізнес-питань та налагодженню партнерських стосунків.

Незважаючи на велику кількість конференцій протягом всього 2016 року – 7й Енергетичний день продовжує залишатись ключовою подією року серед конференцій в енергетичному секторі України. Цьогорічний Енергодень не лише зібрав велику кількість учасників ринку, але і зачепив нові та неочікувані питання в енергетичному секторі, котрі ми продовжимо розвивати і після конференції. Наприклад тема гендерного балансу в енергетичному секторі матиме своє продовження в створенні Жіночого Енергетичного Клубу, презентація котрого відбулася під час другої панельної дискусії.

Звісно, зробити вдалу та цікаву конференцію неможливо без партнерів, яким ми дуже вдячні за підтримку в організації та проведенні 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня: це по-перше підтримка **Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження, GIZ, Heinrich Boll Stiftung** та нашим спонсорам – генеральному спонсору **ДТЕК**, спеціальному партнеру **Vestas Ukraine** та партнерам **АББ Україна, iQ energy, iC consulenten, Arzinger, Укргазбанк, CNBM, Winetime** та **Oxygen group**. Також хочу подякувати нашим інформаційним партнерам та нашому організаційному партнеру **Marketing&PR Hub consulting group** за їх підтримку та напружену роботу.

Неможливо не подякувати і особисто людям, котрі кожного дня докладали зусиль для успішного проведення 7 Енергетичного Дня: Катерина Бабічок та Рада Директорів Європейсько-українського енергетичного агентства – Матс Люндін, Марина Ільчук, Олена Рибак, Кіріл Ермішин та Анжела Прадун. Ще раз велике Дякую за Ваш щоденний внесок в розвиток Асоціації та створенні ефективної щорічної конференції! Ваша підтримка та допомога завжди є неоціненною!

Я сподіваюсь, що 7-й Європейсько-Український Енергетичний День був насиченим, цікавим, інформаційно наповненим та створив всі умови для налагодження нових контактів та зустрічі із партнерами.

ЄУЕА продовжує працювати в активному пропагуванні нових ідей та світових тенденцій в розвитку відновлювальної енергетики та енергоефективності. Ми продовжуємо реалізовувати всі ті цілі та плани, про які ми говорили на Енергодні та підніmemo ще багато важливих питань в наступному році.

Валентина Белякова
Директор ЄУЕА

Панельна дискусія 1: ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ЕНЕРГЕТИЦІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Святослав Павлюк, Експерт, іС consultanten (*модератор*)

Йоганнес Баур, Керівник відділу енергетики, Делегація ЄС в Україні

Сергій Савчук, Голова, Держенергоефективності

Михайло Бно-Айріян, Директор з комунікацій та міжнародного співробітництва, НЕК Укренерго

Марина Ільчук, Юрист, Адвокатське об'єднання Arzinger

Тянь Вей, Заступник Генерального директора, ТОВ "CNBM in Ukraine"

Ерік Берман, Консультант GIZ

Андрій Кравець, Перший заступник Голови правління, Укргазбанк

Вперше за роки незалежності питання енергоефективності та переходу на альтернативні джерела енергії охопили всю країну та все суспільство загалом.

Два останні роки плідної роботи у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики демонструють, що Україна дійсно на правильному шляху. Населення активно долучається до енергозбереження, бізнес встановлює нові теплові потужності, які працюють на альтернативних видах палива, банки фінансують «зелені» проекти, маємо гарні показники щодо зменшення споживання газу і багато іншого. Все це говорить про те, що в країні формується нова культура виробництва та споживання енергії, з'являється все більше прихильників ідеї енергонезалежності.

Про енергетичну незалежність та глобальні енергетичні стратегії говорили спікери 1 панельної дискусії 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня «Енергетика та Стереотипи: гендер, безпека, корупція».

Голова Держенергоефективності, наголосив, що за 2 останні опалювальні сезони у країні було зекономлено 7,2 млрд. м3 газу. Чинниками, які дозволили отримати таку значну економію палива стали:

- 1) зменшення норм споживання газу в Україні;
- 2) тарифи: за рахунок збільшення тарифу на газ як промисловість, так і населення вимушено замислилися над економією блакитного палива;
- 3) інвестиції від малого та середнього бізнесу у встановлення нових котелень на альтернативному паливі: за 2014-2015 рр. загальна потужність таких котелень сягнула 1,2 ГВт.

Для виконання Національного плану дій з відновлювальної енергетики до 2020 року Україні потрібно 16 млрд. доларів інвестицій. Але для успішного впровадження заходів, передбачених Нацпланом, окрім грошей потрібно також:

- Відступити від декларування цілей та побажань і почати діяти;
- Розробляти і приймати регуляторні акти у галузі (на разі прийнято 3 важливих закони та розроблено декілька проектів законодавчих актів);
- Надати інвестору гарантію та захист повернення інвестицій- наприклад, одним із нових законопроектів передбачено обов'язкову компенсацію, що дорівнює 90% вартості покупного газу- це і є гарантією повернення коштів.

Михайло Бно-Айріян, Директор з комунікацій та міжнародного співробітництва, НЕК «Укренерго», зазначив, що Закон України «Про електричну енергію» буде проголосований та стане саме тим Законом, за яким в Україні будуть відбуватися реформи згідно Третього енергопакету. Новий закон містить у собі положення, за якими НЕК «Укренерго» стане системним оператором та буде гарантувати національну безпеку країни. Оператор також буде відповідальним за розробку великої кількості «вторинного законодавства» (підзаконних актів, кодексів і т.д.).

Як системний оператор, «Укренерго» розвиває та буде продовжувати розвивати ІТ рішення та високі технології: 13 тисяч людей персоналу компанії потребують оновленого підходу до роботи, що базується на використанні технологій, які йдуть в ногу з часом. Так, компанія залучає професійних розробників у галузі ІТ-рішень, планує активно використовувати дрони та ін. Також «Укренерго» наразі розробляє проект «Електромобілі в систему» та найближчим часом презентує його державі та суспільству.

Тянь Вей, заступник Генерального директора ТОВ "CNBM in Ukraine", у короткій доповіді зазначив, що на сьогодні CNBM є найбільшим інвестором у виробництво енергії з сонця в Україні. Але останні зміни до законодавства (зниження «зеленого тарифу») мають значний вплив на фінансову модель компанії та потребують більш детального обговорення для подальшого інвестування в проекти з галузевим міністерством та урядом України.

Було приділено увагу термомодернізації будівель, що є одним з основних кроків до енергоефективності та енергозалежності. Ерік Берман, консультант GIZ, зазначив, що у плані енергоефективності у будівлях Україна є «чистим листом», а для глибокої термомодернізації будівель країні потрібен 1 трильйон євро, оскільки життєвий цикл більшості будівель добігає кінця через руйнування огороджуючих конструкцій, внутрішніх мереж та інтер'єрів.

Щодо вартості інвестицій для термомодернізації будівель, пан Берман на досвіді Латвії зазначив, що розрахунок повинен починатися із енергоаудиту. Також з досвіду роботи в Латвії експерт сказав, що менші будівлі будуть потребувати відносно більших витрат для проведення термомодернізації, яка при правильному виконанні може зекономити до 55% витрат енергії у будівлі.

Такий принцип фінансування також зменшує ризики та збільшує переваги для жителів будинків.

Марина Ільчук, юрист Arzinger та заступник голови Ради Європейсько-українського енергетичного агентства, зупинилась на юридичних моментах та зазначила, що наразі за зобов'язаннями перед ЄС Україна повинна імплементувати 4 директиви Європейського Союзу про енергоефективність та енергосервіс. Проте з юридичної точки зору на цьому шляху потрібно розрізнити дві речі: транспозицію- простий перенос законодавства ЄС в Україну та імплементацию- впровадження цих директив у дію в нашій Країні.

Наразі ЄС бачить впровадження законодавства в Україні у наступних сферах:

- Регулятор;
- Електроенергія;
- Газ;
- Навколишнє середовище;
- Енергоефективність.

Згідно річного звіту ЄС (вересень 2016), позитивним фактором стало впровадження більшості європейського законодавства у газовій галузі та впровадження зелених тарифів для приватних домогосподарств. У той же час неприйнятими залишаються закони з енергоефективності, доля відновлювального палива (біоетанол та біодизель) у транспортній галузі складає тільки 1%. Наприкінці свого виступу пані Ільчук зазначила, що ЄС також позитивно оцінило розробку Національних планів дій у сферах відновлювальних джерел енергії та енергоефективності, але відтерміноване прийняття законів «Про комерційний облік», «Про енергоефективність» та «Про енергоефективність у будівлях» повинно відбутися у рамках реформ в Україні.

Представник Укргазбанку (95% котрого належить державі), Андрій Кравець, зазначив, що наразі їхній банк сфокусувався на співробітництві з малим і середнім бізнесом для розвитку напрямків кредитування у галузі енергоефективності. За словами Андрія Кравця, відсутність великого попиту на «енергоефективні кредити» і, як наслідок, невеликої кількості проектів, втілених за рахунок таких грошей в Україні пояснюється двома причинами:

- Всі хочуть отримати «енергоефективний кредит», але не мають розуміння, що цей кредит може за собою нести;
- В банківській сфері України наразі відсутня професійна експертиза в галузі енергоефективності та енергозбереження.

У рамках отримання експертизи у галузі ЕЕ для малого та середнього бізнесу Укргазбанк співпрацює з Міжнародною фінансовою корпорацією. Проект співпраці розрахований на 3 роки. За цей період у банку планується сформувати професійну команду фахівців, яка на всіх рівнях зможе допомогти клієнтам структурувати та реалізувати проекти у галузі енергоефективності та відновлювальних джерел енергії.

Станом на листопад 2016 року портфель «зелених проектів» Укргазбанку складає 900 млн. грн. У роботі знаходяться проекти ще приблизно на 6 млрд., 30% з яких, за переконанням пана Кравця, будуть втілені в життя. До кінця 2016 банк очікує росту портфеля «зелених проектів» до 2 млрд. грн.

Під час панельної дискусії відбулось урочисте підписання Меморандуму про партнерство та співпрацю між Укргазбанком та Асоціацією «Європейсько-українське енергетичне агентство». Співпраця між двома установами буде спрямовано на підвищення енергоефективності України, розвиток «зеленої» енергетики та розбудову необхідної інфраструктури у сфері видобутку електроенергії з відновлювальних джерел.

Панельна дискусія 2: РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК ТА ЇХ РОЛЬ В ЕНЕРГЕТИЧНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Сергій Волков, Старший програмний менеджер, UNDP Україна (*модератор*)

Матс Люндін, Голова Ради ЄУЕА, Партнер, Celux

Наталія Бойко, Менеджер проектів, Національна Рада Реформ

Ганна Вронська, Член наглядової ради, ГО «Фундація сталого розвитку України»

Беата Мачеєвська, Уповноважена міського голови з питань сталого розвитку і зеленої модернізації м.Слупськ, Польща

Вікторія Сиромятова, Директор, ТОВ «Вінд Пауер»

Чи не найпровокаційнішою підтемою заходу стало питання гендерного балансу в енергетичному секторі України. Адже на перший погляд здається, що проблеми як такої не існує і для половини аудиторії ця тема немає нічого спільного з енергетикою. Учасники панельної дискусії намагалися переконати слухачів в протилежному.

«Що поєднує енергетику і гендер? Потрібно відмітити тенденцію переходу влади від чоловіків до жінок у глобальному сенсі. Зараз все більше жінок отримують впливові посади по всьому світі, а енергетика в свою чергу є одним із основних важелів управління світовою економікою», - Беата Мачеєвська.

З розвитком відновлювальної енергетики, частка важкої фізичної праці у енергетиці (наприклад, у видобувній промисловості) зменшується та з'являється більше робочих місць для жінок. Відповідно змінюється соціальна структура і з'являється можливість демонополізації сектора та руху до енергетичної демократії.

У своєму виступі Беата Мачеєвська, уповноважена міського голови з питань сталого розвитку і зеленої модернізації міста Слупськ (Польща), розповіла про гарний приклад залучення жінок до професійної діяльності у енергетиці подають Сполучені Штати Америки: департамент праці випустив книгу про варіанти професій для жінок у зеленій енергетиці, тим самим підвищуючи обізнаність населення та стимулюючи попит на нових працівників.

Адже збільшення частки жінок, що працюють у сфері енергетики, відкриє доступ до більш високооплачуваних посад та позитивно вплине на рівень достатку вразливих соціальних груп.

Ще одним чудовим прикладом успіху жінки у енергетиці, що змінює світ на краще є Ольга Малінкевич – вчена з Польщі, що винайшла технологію друку мінералу перовскіта для створення недорогих гнучких сонячних панелей. Для багатьох малорозвинених країн питання електроенергії є питанням життя та смерті, і створення сонячних панелей, що легко транспортуються може врятувати мільйони життів.

Наприклад, у більшості Африканських країн саме жінки є відповідальними за приготування їжі та інші першочергові домашні роботи, що потребують електроенергію, хоча у той самий час не мають можливості навіть отримати середню освіту. Африканські жінки утворили мережеву систему продажу жінкам та домогосподарствам портативних ліхтарів, що працюють на сонячній енергії – що дає доступ до електроенергії навіть віддаленим поодиноким домогосподарствам. Ця ініціатива розпочала справжню революцію розвитку відновлювальної енергетики у Африці, що неймовірно позитивно впливає на рівень

життя, безпеки і комфорту населення. Це сприяє тенденції переходу влади до жінки, як голови сімейного домогосподарства і зміні соціальної структури в цілому.

Залучення жінок до прийняття рішень є необхідним, адже жінкам притаманно приймати більш виважені рішення та прораховувати усі довгострокові наслідки.

Необхідно також зазначити, що світова спільнота вже виділила дану проблематику у цілі сталого розвитку, затверджені Генеральною Асамблеєю ООН, особливо ціль № 5 Гендерна рівність, ціль №7 Використання відновлюваної енергії та ціль №13 Захист планети (від зміни клімату).

Вікторія Сиромятова, Директор ТОВ «Вінд Пауер», зазначила, що наразі статистично у сфері відновлюваної енергетики працюють 78% чоловіків та 22% жінок, з яких 60% - це спеціалісти, 23% - робочі професії та 17% жінок займають керуючі позиції.

Згідно до опитування у компанії ДТЕК, 30% робочої сили – це жінки, з яких 60% зайняті на робочих спеціальностях, що означає невисокий рівень оплати праці. Незважаючи на це, за останні 2 роки кількість жінок-менеджерів у компанії значно зростає, тобто можна відмітити позитивну тенденцію щодо ролі жінок-професіоналів у ДТЕК. Також компанія ДТЕК провела опитування жінок-працівників, щоб зрозуміти, хто обирає зайнятість у енергетиці спрямовано, і виявилось, що 83% прийшли в галузь випадково, або починали з прикладних посад – управління персоналом, фінанси.

Щодо кадрового складу уряду – також спостерігається дисбаланс, наприклад, на керівних посадах у сфері енергетики – тільки чоловіки. Звичайно, на дану ситуацію впливає той факт, що історично робота у енергетиці потребувала тяжкої фізичної праці, але тенденція до відходу від традиційних джерел енергії спрощує цей бар'єр для жінок.

Наталія Бойко, менеджер проектів Національної Рада Реформ, зауважила, що звичайно, має місце і дискримінація жінок при відборі, адже чоловіків навряд чи запитують на співбесіді коли вони збираються у декрет. Дане непрофесійне поводження не характерне для висококваліфікованих роботодавців, бо вони не бояться конкуренції з боку жінок, а бачать потенціал до розвитку.

Намагаючись відповісти на питання, чи може збільшення кількості жінок професіоналів у сфері енергетики позитивно вплинути на корупцію, треба поглянути на питання з двох сторін: з одного боку, нові гравці принесуть на ринок нові процеси та зламують встановлені корумповані структури; але з іншого боку, неможливо вирішити всі проблеми галузі лише змінивши гендерне співвідношення.

Панельна дискусія ЗА:

УКРАЇНСЬКЕ МАЙБУТНЄ З ВІДНОВЛЮВАЛЬНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ЕНЕРГІЇ

Вольфрам Ребок, Керуючий партнер, Rehbock & Friends (*модератор*)

Константин Гура, «Центр розвитку зелених інвестицій»

Ігор Тинний, Партнер, ТОВ «Акванова Інвестмент»

Іван Лисенко, Директор, ТОВ «Приморська вітроелектростанція»

Олександр Вовк, Генеральний директор, Охуген Group

Андрій Панченко, АББ Україна

«У Німеччині кажуть, що зелена енергетика - це дорого», - Вольфрам Ребок. Але насправді, дороговизна зеленої енергетики – це міф, тому що у вартість традиційної енергетики зазвичай не включають амортизацію та інші сукупні витрати (наприклад, на вивід з експлуатації АЕС), що робить її зовсім не дешевою. Саме тому зелена енергетика є більш вигідною у довгостроковій перспективі.

Звичайно, впровадження зеленого тарифу позитивно вплинуло на перспективи розвитку галузі, але для досягнення найкращих результатів, необхідно розвивати зелену енергетику паралельно з підвищенням енергоефективності існуючих потужностей.

Український ринок відновлювальної енергетики є досить привабливим для інвестицій, бо незважаючи на більші ризики, порівняно з європейськими країнами, строки окупності є значно меншими (2-3 роки). Хоча

на практиці строк окупності проекту відновлювальної енергетики досягає 7-8 років через бюрократичні перепони та довгострокові підготовчі інжинірингові дослідження. Іноземних інвесторів в Україні досить мало, а вітчизняним більш вигідно інвестувати беручи кредити в українських банках, ніж користуватися міжнародними кредитними коштами.

В Україні існує величезний нереалізований потенціал вироблення енергії з біомаси, через значну кількість відходів від аграрного сектору. Для покращення інвестиційного клімату та заохочення інвестицій необхідно вдосконалити законодавчу базу та запровадити новий зелений тариф, що зробить можливим реконструкцію сміттепереробних заводів.

Ігор Тинний, партнер ТОВ «Акванова Інвестмент», наголосив на тому, що дуже важливою є зміна відношення населення до питання сміттепереробки – адже це необхідна послуга, яку потрібно оплачувати. Для того, щоб зробити нашу країну чистою та виробляти енергію зі сміття, необхідно імплементувати одну з міжнародних практик по оплаті утилізації сміття: акциз на пластиковий пакет, податкові відрахування або включення утилізації у вартість товару при його купівлі. Варто відзначити, що в Україні саме місцева громада є власником сміття і має приймати рішення на місцях щодо його збору та утилізації.

Досить перспективною є також вітрова енергетика – з розвитком технологій зростає і ефективність вітроенергетики. Звичайно, існують фінансові бар'єри, тому що проекти будівництва вітроелектростанцій потребують значних інвестицій.

Андрій Панченко, представник АББ Україна, відмічає збільшення попиту на обладнання для сонячних електростанцій – за останні 2 роки спостерігається зростання на 25%. Присутність міжнародних компаній на українському ринку відновлювальної енергетики надає можливість місцевим гравцям навчатись міжнародному досвіду та know-how.

Ще одним із шляхів боротьби з проблемою загазованості повітря є перехід на електромобілі, про які говорили і під час першої панельної дискусії представники Укренерго. Наразі, майже 80% викидів CO₂ у Києві – це викиди від автомобілів. Використання електромобілів допоможе не лише навколишньому середовищу, але і дозволить власникам значно економити на пальному: авто можна заряджати навіть від домашньої розетки, а кількість безкоштовних суперчарджерів по Україні буде зростати – до кінця цього року планується встановити 60 суперчарджерів по всій Україні, зазначив Олександр Вовк, Генеральний директор Охуген Group.

Проекти з ВДЕ потребують коштів, часу на їхню імплементацію та час на окупність, але в перспективі це правильно обраний шлях і при налагодженій системі нас чекає зелене майбутнє.

Панельна дискусія ЗБ: ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ В БУДІВЛЯХ: НАЙБІЛЬШИЙ «ПОТЕНЦІАЛ» - НАЙБІЛЬШИЙ ВИКЛИК

Олена Рибак, Виконавчий директор, iC consultants Ukraine (модератор)

Міхаель Рейдлінгер, Головний експерт, iC consultants

Віталій Шаповаленко, Консультант GIZ

Дмитро Жданов, Директор, АББ Україна

Грегор Брьомлінг, Директор проекту GIZ

Оксана Булгакова, Директор програми IQ energy

В останні роки в Україні було розпочато багато ініціатив в сфері підвищення енергоефективності житлового та громадського секторів, проте які дійсно результати були досягнуті за минулий рік та які корисні уроки були здобуті, на шляху досягнення найбільшого потенціалу економії енергоресурсів – головні питання даної панельної дискусії.

Наразі в Україні багато уваги приділяється реалізації проектів утеплення будівель та їх термомодернізації. Проте питання належної вентиляції часто ігнорується та залишається невирішеним, хоча відповідно до досвіду експертів компанії iC consultants воно є надзвичайно важливим, оскільки в першу чергу

стосується здоров'я людей, які перебувають в приміщеннях будівлі. Відсутність належної вентиляції може призвести до появи плісняви, значного зростання концентрації вуглекислого газу в приміщеннях, появи конденсату в огорожувальних конструкціях, що в подальшому призведе до їх поступового руйнування.

Проведені дослідження в навчальному класі школи добре демонструють, що провітрювання протягом перерв між уроками не призводять до нормалізації концентрації вуглекислого газу до прийняттого рівня, а лише дещо знижують його. Це питання можливо вирішити лише шляхом організації належної механічної вентиляції. Додаткове енергетичне навантаження на об'єкті, що виникає при цьому, може бути нівельовано шляхом застосування різноманітних енергоефективних технологій. Це дуже актуальне питання, яке необхідно обов'язково враховувати при реалізації проектів комплексної модернізації будівель. Адже слід пам'ятати, що досягнення економії енергоресурсів не може коштувати здоров'я мешканців будівель.

Як зазначив, Віталій Шаповаленко, консультант GIZ, проектом GIZ «Створення енергетичних агентств в Україні» за минулий рік було напрацьовано із залученням широкого кола експертів чимало пропозицій для удосконалення рамкових умов для підвищення енергоефективності України. Враховуючи, що в житловому секторі прихований найбільший потенціал до енергозбереження, проектом на прохання Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства розроблено Методичні рекомендації щодо організації проектів підвищення енергоефективних проектів в багатоквартирних будинках. Головною метою зазначених рекомендацій є підвищення обізнаності співвласників багатоквартирних житлових будівель щодо змісту та особливостей проектного процесу, а саме яким чином можна досягнути скорочення споживання енергоресурсів та зниження витрат на них, а також підвищити комфортність проживання у власних оселях.

Враховуючи, що станом на сьогодні в Україні біля 90% (приблизно в 900 млн. м²) існуючих житлових будівель потребують термомодернізації, а капіталоємність ринку оцінюється в 45-50 млрд. євро, експертами прогнозується зростання попиту на кваліфіковані інжинірингові послуги, які мають забезпечити баланс інтересів замовників та виконавців енергосервісних контрактів, а через це досягнення максимально можливого скорочення споживання енергоресурсів за мінімально можливими витратами на впровадження енергоефективних заходів.

Ми всі із захопленням спостерігали перший кругосвітній переліт літака, який живиться лише за рахунок сонячних батарей. Наразі вже також запущений бездротовий тролейбус в Женеві, який генерує електричну енергію в місці її споживання, це дозволяє уникнути втрат електричної енергії при її транспортуванні. Людство все ближче наближається до 4-ї промислової революції, коли місце людей для типових та рутинних завдань займають машини, які «спілкуються» між собою з метою оптимізації промислових процесів для прийняття правильних управлінських рішень.

«Наразі, головний технічний тренд – генерація в точці споживання. Це ідеальна картинка, де немає втрат. Споживаємо рівно ту кількість енергії, яку необхідно.» Дмитро Жданов, АББ Україна

Що стосується енергетики, то ця загальна тенденція відображається в розбудові нано-мереж, або «розумних» мереж, де всі джерела генерації, включаючи децентралізовані джерела, об'єднані в загальну мережу, та використовуються в найбільш оптимальному режимі роботи (в залежності від періоду часу, вартості генерації та інших умов).

Архітектура таких «розумних» енергосистем базується на таких принципах:

- можливість підключення всіх джерел генерації до загальної енергосистеми;
- надання можливості отримання якісної енергії (як теплової, так і електричної) для всіх споживачів, в будь яких місцях енергосистеми.

Даний підхід дозволяє досягнути найбільш оптимального режиму споживання органічних енергоресурсів, а також отримати найкращий енергоефективний ефект при цьому.

На думку фахівців компанії АВВ у Україні є унікальний історичний шанс використати найсучасніші технології при реконструкції систем тепlopостачання міст України в рамках реалізації проекту Світового банку (10 міст), який розпочався ще у 2011 році, варто лише закласти відповідні технічні рішення на етапі проектування та основне НЕ втратити цей шанс.

Панельна дискусія 4:

ФІНАНСУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ: МЕЖІ ТЕРПІННЯ МФО І ДОНОРІВ

Матс Люндін, Голова Ради ЄУЕА, Партнер Selynx (*модератор*)

Сергій Масліченко, Старший менеджер, ЄБРР

Ірина Ляшенко, Радник з інвестицій, НЕФКО

Родіон Морозов, Директор департаменту екологічного ре-інжинірингу та впровадження проектів ресурсозбереження, Укргазбанк

Чіп Лайтинен, Радник з економічних питань, Посольство США в Україні

Сергій Поровський, Експерт з техніко-фінансового потенціалу, UNIDO

Андрій Петров, Керівник фінансово-економічного відділу, ТОВ «Вінд Пауер»

Деякі українські банки зацікавлені у проектах, пов'язаних з «зеленою» енергетикою. Так, Укргазбанк та Міжнародна фінансова корпорація (IFC) започаткували спільний проект щодо фінансування компаній, які бажають запровадити відновлювані та енергозберігаючі технології. Тут перевага Укргазбанку в тому, що банк володіє технологічною експертизою, адже загалом банки не мають в розпорядженні засобів для її проведення. Також Укргазбанк готовий кредитувати на термін до 10 років в євро. Крім того, кредитування може покривати біля 80% від вартості самого проекту.

Якщо говорити про міжнародні банки, то, наприклад, Європейський банк реконструкції та розвитку здійснює фінансування в трьох напрямках: електроенергетика за зеленим тарифом (наприклад, програма USELF – Програма фінансування альтернативної енергетики в Україні), корпоративний сектор (зокрема, агропромисловість) і сектор тепlopостачання.

В Україні в електроенергетиці профінансовано 13 проектів, більшість з них введено в експлуатацію. В агропромисловому секторі – 6 проектів. В тепlopостачанні також є 6 проектів, і з ними дуже складно працювати.

«Але саме тепlopостачання вважаємо найбільш пріоритетним та значущим напрямком», - Сергій Масліченко, ЄБРР

Стандартні терміни фінансування з боку ЄБРР – 6-8 років, але був випадок, коли сонячний проект мав мінімальний термін окупності, який становив 6 місяців.

ДТЕК, котра являється однією з найбільших енергетичних компаній України, також зацікавлена в розвитку відновлюваної енергетики. Управлінням активів в цій сфері займається ТОВ «Вінд Пауер», яке сконцентрувала свої зусилля на розвитку вітроенергетики. Масштабним проектом стало будівництво найпотужнішої вітроелектростанції, яка досягла 200 МВт. Компанія налагодила виробництво обладнання в різних країнах, однак, за словами Андрія Петрова, представника «Вінд Пауер», в Україні діяльність компанії ускладнена наступними чинниками:

- Тимчасова заборона НБУ на дострокове погашення кредитів
- Обмеження виплат законних дивідендів проекту
- Недоступне фінансове співвідношення (35% на 65%, максимум 50% на 50%)
- Загальний тариф прив'язаний до євро, що призводить до нівелювання

«Вінд Пауер» є прихильником запровадження процедури автоматичного відшкодування ПДВ, для того щоб фінансовий механізм був більш прозорим. Інститути повинні мати додатковий вплив на встановлення прозорого фінансового механізму.

Якщо говорити про можливість міжнародних фінансових організацій, то, наприклад, діяльність Північної екологічної фінансової корпорації (НЕФКО), пов'язана з фінансуванням практичних заходів, які сприяють зеленому росту.

Ірина Ляшенко, НЕФКО, зазначила, що відмінною рисою роботи НЕФКО є фінансування малих і середніх пілотних проектів, які демонструють нові можливості. Корпорація має програми для муніципального і приватного секторів. Муніципальний сектор може отримувати кредити і гранти для екологічно сприятливих проектів у гривні під 3% річних. Приватний сектор може отримати фінансування в розмірі 500 тис. євро під 6% річних. На жаль, НЕФКО не може повноцінно фінансувати проекти з відновлюваної енергетики, тому що максимальний термін окупності не повинен перевищувати 4 років за умовами надання фінансування.

Інша міжнародна організація ЮНІДО (Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку) також займається енергетичним фінансуванням. Існує проект "Впровадження стандарту систем енергоменеджменту в промисловості України", який передбачає відбір 18 пілотних українських підприємств, яким буде надано комплексну підтримку у запровадженні стандартів енергоменеджменту. *«Майбутнє генерації залежить від профілю споживання»*, - Сергій Поровський, ЮНІДО

Роль міжнародних організацій полягає в тому, що вони допомагають прибрати багато бар'єрів, які знаходяться на внутрішньому ринку, в т.ч. фінансових. Сергій Поровський, як представник ЮНІДО, переконаний, що вклад коштів в усунення фінансових бар'єрів призведе до створення експертного потенціалу в Україні, розробка фінансового механізму стимулюватиме компенсаційну програму зниження відсоткової ставки по кредиту. Адже якщо донор видаватиме лише гранти, то і проект закінчиться, коли закіняться гроші.

Робота іноземних представництв в Україні, зокрема Посольства США в Україні, в енергетичному секторі зосереджена на створенні сприятливого бізнес середовища, що заключається в намаганні вивести урядові структури та представників влади з бізнесу.

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) має в Україні кілька проектів. Агентство виділило кошти для просування в Україні електронного держуправління, а саме системи електронних державних закупівель Prozorro, що в свою чергу вплине на прозорість проведення закупівель не тільки в енергетичному секторі, але й усіх інших.

Обговорюючи предмет секції, спікери та гості мали можливість подискутувати на релевантні теми. Так, наприклад, відповідаючи на коментар із залу стосовно того, що ЄБРР не легко видавати гроші під час частини питання-відповіді, з аудиторії прозвучало питання щодо шансів отримання кредиту від ЄБРР, на що пан Масліченко відповів, що ймовірність отримання кредиту залежить від часу, якості та команди проекту. Тому проблема полягає не у вартості чи грошах, а в якості самих проектів.

Було обговорено шляхи покращення законодавства з метою збільшення інвестування в теплопостачання, а саме:

- Створити ринок теплопостачання, адже відсутня нормальна система утворення тарифу
- Реформувати системи надання пільг та субсидій
- Зробити ринок доступним для приватного сектора, з чіткими правилами як працювати/конкурувати.

Частина присутніх погодилася з паном Поровським, на рахунок того, що окрім кредитів за пільговими ставками в секторі відновлюваної енергетики можна також розробити інші фінансові механізми, наприклад, банківські гарантії. Так, якщо проект буде успішним, то може застосовуватися механізм повернення сплаченого відсотку.

Загалом панельна дискусія була інформативною, хоча звісно багато питань ще залишається відкритими. Та якщо почати активно шукати відповіді на них та говорити вголос про проблеми з'явиться стимул діяти, а за ним і енергонезалежна Україна.

СПОНСОРИ 7ГО ЄВРОПЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ДНЯ:

Генеральний партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня – компанія [DTEK](#), найбільший енергетичний холдинг України, що здійснює керування трьома операційними компаніями з активами у видобутку вугілля, генерації та дистрибуції електроенергії, в альтернативній енергетиці та видобутку газу.

DTEK – це 118 тисяч чоловік, які працюють на промислових підприємствах DTEK в 10 регіонах України та забезпечують електроенергією та теплом більше 4,4 мільйонів побутових та промислових споживачів. DTEK входить до складу фінансово-промислової групи СКМ.

Спеціальний партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня – [Vestas](#), єдина глобальна енергетична компанія, яка спеціалізується виключно на вітроенергетиці.

Vestas – це розробка, виробництво, продаж та обслуговування вітрових електростанцій за напрямками, котрі охоплюють усі аспекти, починаючи із досліджень площадок під будівництво до обслуговування та підтримки вітропарку. Сьогодні це 76 ГВт встановленої потужності вітрових установок у глобальному масштабі.

Перші вітрові турбіни компанія почала виробляти у 1979 році у Данії, де й зараз знаходиться головний офіс компанії. На сьогодні Vestas присутня у 75 країнах та має п'ять потужних регіональних бізнес-відділень у Північній та Центральній Європі, Америці, Середземномор'ї, Азії та Китаї. На ринку України компанія Vestas працює з 2011 року та, досягнувши 243 Мвт потужності вітрових установок, тримає безумовне лідерство на ринку. Регіони України, в яких розміщені вітроустановки Vestas, отримали значні стимули до економічного зростання.

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня – інжинірингова консалтингова компанія [iC consulenten](#).

Компанія входить до австрійської групи iC, що відома діяльністю з реалізації особливо складних проектів з різних технічних напрямків в 50 країнах світу, з основною активністю в Центральній та Східній Європі.

В Україні iC consulenten працює з 2006 року та за цей час впровадила проекти в багатьох технічних секторах: енергоаудити, техніко-економічні обґрунтування проектів з енергоефективності, проекти в секторі будівництва, управління дорожнім рухом та моніторингу якості дорожніх ремонтних робіт, проекти з техніки безпеки і захисту навколишнього середовища. Експерти команди iC consulenten активно працюють в проектах, що фінансуються міжнародними фінансовими і донорськими організаціями.

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня виступає адвокатське об'єднання [Arzinger law office](#).

Досвід юристів Arzinger включає супровід придбання і продажу відомих мережевих оптово-роздрібних операторів ринку нафтопродуктів, приватизації переробних і збутових активів державної власності, проведення реструктуризації великих компаній енергетичної галузі й багато інших питань.

Фахівці Arzinger також надають юридичні послуги, що супроводжують діяльність з видобутку та розподілу природного газу, транспортування скрапленого газу, генерації та розподілення електроенергії, з експорту та транзиту електроенергії та консультування в проектах з дренування газу у вугільних шахтах.

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня - [CNBM](#) «Китайська Національна Група Корпорацій з Будівельних Матеріалів» («China National Building Materials Group Corporation») (CNBM), одна з найбільших державних корпорацій Китаю. CNBM входить до ТОП-500 компаній списку Fortune Global. Група є світовим лідером з виробництва цементу, гіпсокартону та скловолокна. Також до бізнесу Групи входить торгівля вугіллям, сталлю, продуктами лісу, будівельним устаткуванням, станками, мінеральними продуктами та ін.

CNBM активно працює на світовому ринку відновлюваної енергетики: №1 в Азії та №3 у світі з виробництва вітряних лопастей, виробляє полі- та монокристалічні кремнієві, а також тонкоплівкові батареї. У цій сфері компанія входить до лідерів китайського та світового ринку.

CNBM International Corporation входить до Групи CNBM і є міжнародною торговельною платформою CNBM, яка з 2004 року збільшує обсяги торгівлі будівельними матеріалами, об'єднуючи виробників будівельних матеріалів з партнерами з більш ніж 120 країн світу. Відповідаючи на зростаючі потреби бізнесу, CNBM International запустила електронну бізнес-платформу Okorder.com.

CNBM є одним із найбільших інвесторів у сонячну енергетику в Україні. CNBM International володіє великими сонячними електростанціями в Одеській та Миколаївській областях.

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня – [IQ energy](#), програму ЄБРР щодо підвищення енергоефективності житлового сектору України. Для участі в програмі необхідно купити в кредит через банки партнери «УкрСиббанк», «ОТП Банк» або «Мегабанк» енергоефективне обладнання, встановити його та отримати компенсацію до 3000 євро. Програма діє за підтримки фонду E5P та ЄС. Обсяг фінансування програми – 75 млн. євро.

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня – [ABB](#) – світовий технологічний лідер в областях електроустаткування, робототехніки і механізмів руху, промислової автоматизації та електричних мереж.

Компанія працює із замовниками в сферах електроенергетики, промисловості, транспорту та інфраструктури. Вже 40 років АББ створює майбутнє промислової дигіталізації. Понад 70 мільйонів підключених пристроїв і більше 70 тисяч систем управління в усіх сегментах ринку: у АББ є все, щоб отримати максимальну користь з прийдешньої Четвертої Промислової Революції. 130 років передового досвіду дозволяє АББ успішно вести бізнес у більш ніж 100 країнах при загальній кількості співробітників понад 135 000 людей.

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня - [УКРГАЗБАНК](#), один з найбільших банків України, входить до першої п'ятірки за розмірами активів. Майже 95% його акцій належать Міністерству фінансів України. Надійний та клієнтоорієнтований банк,

який вже понад 23 роки успішно функціонує на ринку банківських послуг України.

Одним із перших на фінансовому ринку почав розробляти і впроваджувати програми, що спрямовані на фінансову підтримку енергоефективних та екологічних проектів. Успішний досвід надання еко-фінансування дав поштовх для впровадження в УКРГАЗБАНКУ нового стратегічного та пріоритетного напрямку діяльності - ЕКО-банкінгу. На сьогодні банк пропонує широкий вибір продуктів та програм для клієнтів на реалізацію енергоефективних, екологічних проектів з метою скорочення споживання енергоресурсів та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Розвиток ЕКО-банкінгу дозволить українським підприємствам отримати доступне фінансування для реалізації еко-проектів, буде стимулювати підвищення конкурентоспроможності та зниження витрат, а також сприятиме підвищенню соціальної відповідальності бізнесу.

7Й ЄВРОПЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ДЕНЬ БУЛО ПРОВЕДЕНО ЗА ПІДТРИМКИ:

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня – [Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit \(GIZ\) GmbH](#). Сьогодні GIZ – рушій підвищення енергоефективності у будівництві та у громадах.

За дорученням німецького уряду GIZ підтримує Україну з 1993 року, з 2009 року – через постійне бюро в Україні. Сьогодні GIZ має масштабні проекти у 20 населених пунктах країни за підтримки чотирьох німецьких міністерств, Європейського Союзу та Британського департаменту міжнародного розвитку (DFID).

У 2015 році за домовленістю урядів України та Німеччини було визначено пріоритети у роботі GIZ в Україні:

- демократія, громадянське суспільство, державне управління, регіональний розвиток та децентралізація;
- енергетика;
- сталий економічний розвиток.

Також GIZ в Україні докладає чималих зусиль до роботи у соціальній сфері: у запобіганні ВІЛ/СНІД та участь у подоланні кризових ситуацій на Сході України.

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня – [Представництво Фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні](#). Фонд імені Гайнріха Бьоля є німецьким політичним зеленим ліво-ліберальним фондом. В Україні Представництво Фонду працює з 2008 року за такими програмами:

- екологія, клімат та енергетика (сприяння підвищенню енергоефективності, захист клімату, підтримка антиатомного руху, екологічна модернізація суспільства);
- сприяння демократії та розвиток громадянського суспільства (сприяння активній участі громадян в управлінні державою, розвиток політичної культури громадян, підтримка громадських організації та журналістів, критичне переосмислення історії та підтримка зеленого руху і носіїв ліво-ліберальних ідей);
- гендерна демократія та права жінок (гендерна рівність, підтримка феміністичного руху, боротьба з ксенофобією та злочинами на ґрунті ненависті, запобігання дискримінації меншин, боротьба за права ЛГБТ).

Держенергоефективності

Партнер 7-го Європейсько-Українського Енергетичного Дня – [Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України](#) (Держенергоефективності),

котре є центральним органом виконавчої влади, діяльність

якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем'єр-міністра України - Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства і який реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Основними завданнями Держенергоефективності є реалізація державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива; забезпечення збільшення частки відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива в енергетичному балансі України; надання адміністративних послуг у відповідній сфері; внесення на розгляд Віце-прем'єр-міністра України - Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначеній сфері.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР 7ГО ЄВРОПЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ДНЯ:

MARKETING&PR HUB
consulting group

Marketing&PR HUB - агентство для тих, хто готовий розвивати себе та свій бізнес на стику епох. Їхні рішення завжди індивідуальні. Їхні стратегії завжди творчі. У їхніх ідеях – розум, досвід, новизна і душа. Тому їхні клієнти завжди виграють.

ІНФОРМАЦІЙНІ ПАРТНЕРИ 7ГО ЄВРОПЕЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ДНЯ:

ЕНЕРГО
БИЗНЕС

TUID
INTERNATIONAL TURKISH UKRAINIAN BUSINESS ASSOCIATION

ICTV

ACC
THE CHAMBER OF COMMERCE

U|B|C
UKRAINIAN
BUILDING
COMMUNITY

British-Ukrainian
Chamber of Commerce

AW Therm
Надійний гід у сфері HVAC

abc news
architecture, building & construction

EBA
European Business Association

delo.
ua

ЛІГА
ЗАКОН

Center
EIR

U.S.-UKRAINE BUSINESS COUNCIL
USUBC

УКРІМА
Асоціація виробників теплоізоляції

журнал | nv.ua
НВ
НОВОЕ
ВРЕМЯ

Висловлюємо слова вдячності команді готелю **Прем'єр Палац Київ**, котра вже не перший рік допомагає нам в успішному проведенні Європейсько-Українського Енергетичного Дня; всім підрядникам та помічникам.

І звісно дякуємо нашим гостям старим за те, що вже сьомий рік поспіль підтримують нас і заряджають ідеями та новим за те, що спонукають рухатись вперед і долучаються до нашої спільноти.

7й Європейсько-Український Енергетичний День
«ЕНЕРГЕТИКА & СТЕРЕОТИПИ: Гендер, Безпека, Корупція»

03 листопада 2016

Готель Прем'єр Палац

м.Київ, Україна

Європейсько-українське енергетичне агентство
вул.Володимирська, 61Б, 2-й поверх,

м.Київ, 01033, Україна

Телефон: 0038 (091) 331 00 10

E-mail: office@euea-energyagency.org

